

فهرست

۸۴	درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی	۷	فصل اول: زندگی اجتماعی
۸۹	سؤال‌های امتحانی	۹	درس اول: کنش‌های ما
۹۲	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۱۱	سؤال‌های امتحانی
۹۴	درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل درونی)	۱۳	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۹۷	سؤال‌های امتحانی	۱۴	درس دوم: پدیده‌های اجتماعی
۱۰۰	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۱۷	سؤال‌های امتحانی
۱۰۲	درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)	۲۱	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۱۰۵	سؤال‌های امتحانی	۲۲	درس سوم: جهان اجتماعی
۱۰۸	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۲۶	سؤال‌های امتحانی
۱۱۰	درس سیزدهم: هویت ایرانی (۱) (هویت فرهنگی ایران)	۲۸	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۳	سؤال‌های امتحانی	۳۰	درس چهارم: اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی
۱۱۶	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۳۴	سؤال‌های امتحانی
	درس چهاردهم: درس آزاد	۳۷	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۸	درس پانزدهم: هویت ایرانی (۳) (هویت سیاسی ایران)	۳۹	درس پنجم: جهان‌های اجتماعی
۱۲۶	سؤال‌های امتحانی	۴۲	سؤال‌های امتحانی
۱۳۲	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۴۴	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
	درس شانزدهم: هویت ایرانی (۴) (ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران)	۴۶	درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی
۱۳۴	سؤال‌های امتحانی	۵۰	سؤال‌های امتحانی
۱۳۹	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۵۳	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۱۴۳	سؤال‌های چهارگزینه‌ای	۵۵	درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی
	فعالیت‌های متن کتاب	۵۸	سؤال‌های امتحانی
۱۴۶	پاسخ تمرین‌ها	۶۰	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
۱۶۳	خلاصه درس‌ها	۶۲	آزمون‌های نیم‌سال اول
۱۷۱	مشاوره شب امتحان	۶۸	فصل دوم: هویت
۱۸۳	آزمون‌های نیم‌سال دوم	۷۰	درس هشتم: هویت
		۷۴	سؤال‌های امتحانی
		۷۶	سؤال‌های چهارگزینه‌ای
		۷۸	درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی
		۸۰	سؤال‌های امتحانی
		۸۲	سؤال‌های چهارگزینه‌ای

فصل اول: زندگی اجتماعی

زندگی نامه متفکرین غرب

ماکس وبر (معمار دانش اجتماعی)

کارل ماکسیمیلیان امیل وبر (متولد ۲۱ آوریل ۱۸۶۴ / درگذشته ۱۴ ژوئن ۱۹۲۰)، یک حقوق‌دان، سیاستمدار، تاریخ‌دان، جامعه‌شناس و استاد اقتصاد سیاسی بود. کار عمده وبر درباره خردگرایی

و عقلانی شدن و به اصطلاح افسون‌زدایی از علوم اجتماعی و اندیشه‌های علمی است که او آن را به ظهور سرمایه‌داری و مدرنیته مربوط ساخت، که به گونه‌ای ژرف، نظریه اجتماعی و جامعه‌شناسی را تحت نفوذ و تأثیر خود قرار داد. او در کنار امیل دورکیم و کارل مارکس سه معمار عمده دانش اجتماعی به شمار می‌آیند. **وبر، جامعه‌شناسی** را دانشی معرفی می‌کرد که باید کنش اجتماعی را از طریق معانی ذهنی دارای ثبات مطالعه کند. او با تأثیرپذیری از ویلهلم دیلتای توانست نوع جدیدی از جامعه‌شناسی را بنیان گذارد که کم‌تر از علوم طبیعی الگو می‌گرفت و جامعه‌شناسی تفهمی نامیده شد. **انواع کنش اجتماعی از نظر وبر:**

(۱) کنش عقلانی معطوف به هدف: یعنی: فاعل کنش، هدفی روشن را در نظر دارد و تمام وسایل و ابزار لازم را برای رسیدن به هدف به کار می‌برد، مانند: کنش مهندسی که پلی را می‌سازد کنش سرداری که پیروزی را از آن خود می‌کند.

(۲) کنش عقلانی معطوف به ارزش: یعنی: فاعل کنش با پذیرش خطرها، به نحوی عقلانی رفتار می‌کند نه برای آن‌که به نتیجه‌ای برون‌ذاتی نسبت به اقدام خویش دست یابد بلکه برای آن‌که به تصویری که خود وی از افتخار دارد، وفادار بماند، مانند: ناخدایی که همراه با کشتی‌اش به غرق شدن در دریا تن در می‌دهد.

(۳) کنش انفعالی یا عاطفی: یعنی: کنشی که به طور بدون واسطه ناشی از عواطف و احساسات کنشگر است. در این‌جا کنش عبارت است از واکنش عاطفی که فاعل کنش در اوضاع و احوالی معین نشان می‌دهد، مانند: سیلی که مادر، به دلیل غیر قابل تحمل بودن رفتار فرزند به گوش وی می‌نوازد.

(۴) کنش سنتی: کنشی که از عادت‌ها، عرف، یا باورهایی که طبیعت ثانوی فاعل را تشکیل می‌دهند برمی‌خیزد و فاعل کنش برای عمل سنتی خود به انگیزه بازتاب‌هایی که بر اثر ممارست‌های طولانی در او ریشه دوانیده‌اند عمل می‌کند، مانند: اجرای مراسم عبادی کلیسیان.

آثار او: مشهورترین کار ماکس وبر در جامعه‌شناسی اقتصاد، مقاله «اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری» است که در عین حال آغاز فعالیت‌های پژوهشی در زمینه جامعه‌شناسی دین نیز محسوب می‌شود. ماکس وبر، فرهنگ و به صورت ویژه مذهب و دین را عاملی می‌داند که بدون استثنا در شرق و غرب، شیوه و راه‌های پیشرفت فرهنگی را تعیین کرده‌اند.

آگوست کنت (پدر علم جامعه‌شناسی)

ایسیدور آگوست ماری فرانسیس خاویر کنت (زاده ۱۹ ژانویه ۱۷۹۸ / درگذشته ۵ سپتامبر ۱۸۵۷) معروف به آگوست کنت فیلسوف فرانسوی است که به عنوان وضع‌کننده نام جامعه‌شناسی و بنیان‌گذار جامعه‌شناسی نوین و دکترین پوزیتیویسم شناخته شده است.

کتاب‌های «تابلوی علوم»، «سیر تکامل ذهنی بشر» و «توجه به جنبه‌های پویا و ایستای جامعه» از آثار برجسته اوست.

کنت با اعتقاد راسخ به **فلسفه اثبات‌گرایی** (پوزیتیویسم) معتقد بود باید برای علوم انسانی حیثیتی مشابه علوم تجربی قائل شد، به این معنی که علوم انسانی نیز باید از ابزار پژوهش تجربی استفاده کنند. او مدعی بود که از طریق مشاهده و آزمایش و مقایسه می‌توان موفق به کشف پدیده‌های اجتماعی شد. وی معتقد بود، بررسی شرایط اجتماعی و حل مشکلات اجتماعی فقط از طریق روش علمی امکان‌پذیر است. اصرار او به اثبات‌گرایی ناشی از بحران‌های اجتماعی بعد از انقلاب فرانسه بود که وجود تحقیق علمی را برای تبیین مشکلات اجتماعی ضروری می‌ساخت.

تقسیم‌بندی علوم از نظر کنت:

کنت دانش زمان خود را طبقه‌بندی کرد و معتقد بود که روند دانش به تدریج از حالت کلی و ساده به مرحله مشخص و پیچیده در آمده است. وی سلسله‌مراتب علوم را این‌چنین خواند: (۱) ریاضی، (۲) ستاره‌شناسی، (۳) فیزیک، (۴) شیمی، (۵) زیست‌شناسی، (۶) جامعه‌شناسی.

کنت **جامعه‌شناسی** را به عنوان ملکه علوم معرفی می‌کند، زیرا موجودیت آن را ناشی از تکامل سایر علوم می‌دانست و به همین جهت آن را در مرتبه بالاتری قرار داد.

مراحل تحول ذهنی از نظر کنت:

کنت بر این باور بود که جوامع انسانی از سه مرحله الهی، فلسفی و علمی عبور کرده‌اند (بعضی مرحله اساطیری را نیز می‌افزایند). در جوامع اساطیری، کاهنان، رهبران جامعه به شمار می‌روند، در جوامع الهی که تبلور تاریخی آن قرون وسطی است، پیامبران رهبر هستند و در عصر رنسانس و پس از آن فیلسوفان رهبران جامعه محسوب می‌شوند. اما در دوره کنونی (عصر علمی) دانشمندان و جامعه‌شناسان رهبران جامعه خواهند بود. البته ممکن است در هر جامعه‌ای بازمانده‌های فکری اعصار گذشته رسوب کرده باشد.

امیل دورکیم (مؤسس کرسی استادی جامعه‌شناسی)

داوید امیل دورکیم (زاده ۱۵ آوریل ۱۸۵۸ در شهر اپینال ایالت لورن واقع در شرق فرانسه / درگذشته ۱۵ نوامبر ۱۹۱۷)، جامعه‌شناس بزرگ قرن نوزدهم و ابتدای قرن بیستم است. به عقیده بسیاری، دورکیم بنیان‌گذار جامعه‌شناسی به شمار می‌رود.

هر چند آگوست کنت به عنوان واضع واژه جامعه‌شناسی شناخته می‌شود، ولی اولین کسی که توانست **کرسی استادی جامعه‌شناسی** را تأسیس کند، دورکیم بود.

دیدگاه دورکیم: دورکیم به مکتب اثبات‌گرایی (پوزیتیویسم) گرایش داشت. او معتقد بود رخدادهای اجتماعی دارای واقعیت خاص خود هستند و از نظر او می‌توان واقعیت‌های اجتماعی را همچون شیء، مورد بررسی قرار داد. در واقع نخستین اصل مشهور جامعه‌شناسی او این بود که «وقایع اجتماعی را باید همچون اشیا مطالعه کرد».

رساله دکترای دورکیم درباره تقسیم کار اجتماعی است. در این اثر، وی به بررسی علل اجتماعی گذار از جامعه سنتی (مکانیکی) به متجدد (ارگانیکی) می‌پردازد. وی در مورد گذار جوامع اروپایی از وضعیت قبل از صنعتی شدن به وضعیت صنعتی و تأثیرات آن روی جامعه، با مرتبط ساختن فرهنگ و تغییر معتقد بود که صنعتی شدن نوع جدیدی از تقسیم کار را در اروپا به وجود آورد که باعث درهم شکسته شدن یک سلسله ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اجتماعی شد. این مسئله می‌تواند منجر به حالت ناهنجاری فرهنگی و ازهم‌پاشیدگی وحدت اجتماعی گردد.

به منظور مطرح کردن **جامعه‌شناسی به عنوان یک علم**، دورکیم دفاع فلسفی از آن را در کتاب «قواعد روش جامعه‌شناسی» در سال ۱۸۹۴ که به نوعی چکیده رساله دکترای اوست، مطرح کرده است. وی در این کتاب چنین استدلال می‌کند: «از آنجایی که جامعه‌شناسی موضوع و روش مدون تحقیق دارد، می‌تواند به عنوان یک علم مطرح شود.» **از جمله مهم‌ترین آثار دورکیم** در حوزه جامعه‌شناسی دین، کتاب «صور بنیادی حیات دینی» است که در سال ۱۹۱۲ به چاپ رسید. اثر مهم دیگر او در جامعه‌شناسی اثبات‌گرایانه پوزیتیویستی، کتاب «خودکشی» است که در سال ۱۸۹۷ به چاپ رسید که وی در آن با استفاده از داده‌های آماری به دست‌بندی میزان خودکشی در قشرها و جوامع مختلف می‌پردازد. وی در این کتاب چهار نوع خودکشی را از یکدیگر متمایز می‌سازد: خودکشی خودخواهانه، دیگرخواهانه، آنومیک و قضا و قدری.

مارگارت مید (بنیان‌گذار مکتب فرهنگ و شخصیت در علم مردم‌شناسی)

مارگارت مید (زاده ۱۶ دسامبر ۱۹۰۱ / درگذشته ۱۵ نوامبر ۱۹۷۸) در فیلادلفیا در خانواده‌ای نسبتاً مرفه، فرهیخته و اجتماعی متولد شد، پدرش استاد اقتصاد و مادرش در شمار دانش‌آموختگانی بود که فعالیت‌های اجتماعی وسیعی داشت. وی در سال ۱۹۱۸ دوره دبیرستان را به پایان

رساند و پس از آن در رشته روان‌شناسی در دانشگاه کلمبیا پذیرفته شد. در سال سوم دانشکده، دروس زبان و روان‌شناسی را با استاد خود «فرانس بوآس» گذراند و پس از آشنایی و دوستی نزدیک با «روث بندیکت» (دستیار آموزشی بوآس) به رشته **مردم‌شناسی** علاقه‌مند شد. مید یکی از **مبارزان روشنفکر** علیه پلیس و دستگاه قضایی آمریکا بود و هیچ‌گاه مبارزه برای حقوق بشر، ضد نژادپرستی، جنگ و احقاق حقوق بومیان را کنار نگذاشت. وی را می‌توان از **بنیان‌گذاران مکتب فرهنگ و شخصیت** و یکی از مهم‌ترین مردم‌شناسان قرن ۲۰ دانست که میان نظریه و روش، پیوند برقرار نمود و از طرفی راه را برای پیوند میان مردم‌شناسی و روان‌شناسی باز کرد. به نظر وی **مهم‌ترین هدف یک مردم‌شناس روان‌شناس** این است که به بررسی الگوهای آموزشی و تربیتی جامعه بپردازد که موجب انتقال فرهنگی و اجتماعی شدن افراد در جامعه می‌گردد تا بتوان نحوه نفوذ فرهنگ بر فرد و شکل‌گیری شخصیت او را درک کرد.

آثار مارگارت مید: از مهم‌ترین آثار او می‌توان به «بلوغ در ساموآ»، «جنسیت و منش در سه جامعه بدوی»، «مذکر و مونث»، «طبع انسان و همکاری» و «رقابت در میان سه جامعه بدوی» اشاره کرد. دیدگاه‌های مید مستقیماً از **تحقیقات میدانی** وی سر برآوردند. مید بین سال‌های ۱۹۲۵ و ۱۹۳۹ در پنج سفر میدانی شرکت کرد و ۸ نوع جامعه را مورد بررسی قرار داد. نخستین پژوهش میدانی مید در جزایر ساموآ انجام شد که ۸ ماه را در سال ۱۹۲۵ در این سرزمین صرف نمود که حاصل آن کتاب مشهورش «بلوغ در ساموآ» است. **نوشتن این اثر** مهم‌ترین دلیل برای شهرت مارگارت مید بود. وی در این کتاب با بررسی تجربه بلوغ در میان افراد جزیره به این نتیجه می‌رسد که تجربه بلوغ افراد متأثر از فرهنگ است و در تمام مناطق دنیا لزوماً یکسان نیست.

تعریف فرهنگ از نظر مارگارت مید: فرهنگ، پذیرشی از مجموع رفتارها و اعمال موجود در یک جامعه است که اعضا و افراد آن، با ضوابطی مشترک، تمامی آن را به کودکان خود و قسمتی از آن را به مهاجرینی که به عضویت جامعه در می‌آیند منتقل می‌سازند.

درس اول: کنش‌های ما

آثار و پیامدهای کنش انسانی

هر کنش، آثار و پیامدهایی دارد که ممکن است این پیامدها وابسته به آگاهی و اراده انسان‌ها نباشند. کنش انسانی دو نوع پیامد دارد:

۱ پیامدهای ارادی

۲ پیامدهای طبیعی و غیرارادی

پیامدهای کنش

پیامدهای غیرارادی

۱ این دسته از پیامدها به اراده انسان‌ها بستگی ندارند.

۲ این نوع پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند؛ بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند.

۳ پیامدهای غیرارادی کنش انسان، قطعی است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود.

مثال ۱ بازکردن پنجره ← تغییر هوای اتاق

کنش پیامد طبیعی

مثال ۲ وضو گرفتن ← پاکیزه شدن دست و صورت

کنش پیامد طبیعی

پیامدهای ارادی

۱ این نوع پیامدها به اراده خود کنشگر یا کنشگران دیگر وابسته است.

۲ این دسته از پیامدها، خود، کنش هستند و باید یک کنشگر آن‌ها را انجام دهد.

۳ پیامدهایی که به اراده انسان‌ها وابسته است، احتمالی است (ممکن است انجام شود یا نشود).

مثال ۱ درس خواندن دانش آموز ← پاسخ سؤالات آزمون

کنش پیامد وابسته به اراده کنشگر

← نمره دادن معلم به او

پیامد وابسته به اراده کنشگران دیگر

گپ خودمونی

په‌ها فیلی اوقات ما آدم‌ها کنش‌های خودمون رو با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی اون انجام می‌دیم و از انجام بعضی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشون خودداری می‌کنیم. مثلاً ممکنه شما دوست داشته باشید باشین موقع امتحانات زمان بیشتری رو در فضاهای مجازی سپری کنین، ولی چون می‌دونین که نتیجه این کار ضربه خوردن به امتحاناتونه بنابراین ساعت حضور خود رو در فضاهای مجازی کاهش می‌دین و به قول معروف برای اوقات خود برنامه‌ریزی می‌کنین.

تمرین پیامدهای ارادی و غیرارادی هر یک از کنش‌های زیر را مشخص کنید.

پیامدهای غیرارادی	پیامدهای ارادی		پیامدها کنش
	وابسته به اراده کنشگران دیگر	وابسته به اراده کنشگر	
			شرکت در المپیادهای علمی
			ظلم به دیگران
			مهاجرت به کشوری دیگر

سؤال‌های امتحانی

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

- ۱- «فرد فارسی‌زبانی به کشور ژاپن می‌رود ولی نمی‌تواند به زبان آن‌ها سخن بگوید»، این مثال بیانگر آگاهانه‌بودن کنش انسانی است.
  - ۲- هرگاه انسان آگاهی خود را نسبت به کنشی که انجام می‌دهد از دست دهد، آن کنش نیز ادامه نخواهد یافت.
  - ۳- در صورتی فعالیت انسان «کنش انسانی» خوانده می‌شود که کنشگر به مقصود یا هدف خود برسد.
  - ۴- یک کنش در همهٔ موارد معانی یکسانی دارد و برای فهم کنش انسان‌ها توجه به ظاهر کنش آن‌ها کفایت می‌کند.
  - ۵- پیامدهای ارادی کنش انسانی فقط به ارادهٔ خود کنشگر وابسته است.
  - ۶- پیامدهای غیرارادی کنش انسانی، قطعی است ولی پیامدهای ارادی آن، احتمالی است.
- جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.**
- ۷- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، ..... می‌گویند.
  - ۸- فردی که به زبانی ..... ندارد، نمی‌تواند به آن زبان سخن بگوید.
  - ۹- برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، داشتن ..... نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
  - ۱۰- با توجه به ..... کنش، فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب و گردش خون، کنش محسوب نمی‌شوند.
  - ۱۱- پیامدهای ارادی کنش انسانی به ارادهٔ ..... یا ..... دیگری وابسته است.
  - ۱۲- پاسخ به پرسش‌های امتحانی توسط یک دانش‌آموز و نمره‌دادن معلم به او، پیامد ..... مطالعهٔ اوست.
- به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.**
- ۱۳- بیت روبه‌رو نشانگر چیست؟ «هر ذره که هست، اگر غباری است / در پردهٔ مملکت به کاری است»
  - ۱۴- در زبان فارسی برای فعالیت‌های انسان از چه اصطلاحاتی استفاده می‌شود؟ نام ببرید.
  - ۱۵- کنش به چه معناست؟
  - ۱۶- ویژگی‌های کنش انسانی را نام ببرید.
  - ۱۷- با توجه به مطالب درس، اجازه‌خواستن دانش‌آموز در کلاس درس، بیشتر بیانگر کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟
  - ۱۸- کنش انسانی چند نوع پیامد دارد؟ نام ببرید.
  - ۱۹- انسان‌ها به چه دلیل ممکن است از انجام برخی کنش‌ها خودداری کنند؟
- به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.**
- ۲۰- آیا رشد سلول‌های بدن انسان، یک کنش انسانی محسوب می‌شود؟ چرا؟
  - ۲۱- آیا راه‌رفتن در خواب، یک کنش انسانی محسوب می‌شود؟ چرا؟
  - ۲۲- یک کنش انسانی مثال بزنید که معانی و برداشت‌های متعددی داشته باشد. (سه معنای متفاوت)
  - ۲۳- آیا کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد؟ با ذکر یک مثال توضیح دهید.
  - ۲۴- چرا برای انجام یک کنش علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است؟
  - ۲۵- آیا انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان، هدف‌های یکسانی دارند؟
  - ۲۶- اگر یک دانش‌آموز در کلاس، دستش را بالا ببرد و اجازه بگیرد، در چه صورتی معلم می‌تواند پاسخ مناسبی به کنش او بدهد؟
  - ۲۷- آیا همهٔ پیامدهای کنش، وابسته به اراده و آگاهی انسان‌هاست؟ توضیح دهید.
  - ۲۸- پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را با ذکر یک مثال با یکدیگر مقایسه کنید.
  - ۲۹- محیط فرهنگی هر جامعه‌ای سازنده و معنابخش کنش‌های انسانی افراد آن جامعه است. برای هر کدام از دو فرهنگ زیر کنش‌هایی را ذکر کنید.

الف) فرهنگ ایرانی - اسلامی:

ب) فرهنگ جوامع غربی:

۳۰- جدول زیر را کامل کنید.

پیامدهای غیرارادی	پیامدهای ارادی		کنش
	وابسته به ارادهٔ دیگری	وابسته به ارادهٔ کنشگر	
؟	؟	؟	ورزش کردن

پاسخ سؤال‌های امتحانی

- ۱- درست
- ۲- درست
- ۳- نادرست - ممکن است در برخی شرایط کنشگر به مقصود خود نرسد، ولی در هر صورت کنشی انجام داده است.
- ۴- نادرست - یک کنش در همهٔ موارد معنای یکسانی ندارد و برای فهم کنش انسان‌ها فقط توجه به ظاهر کنش کفایت نمی‌کند، بلکه توجه به معنای کنش نیز مهم است.
- ۵- نادرست - پیامدهای ارادی کنش انسانی فقط به ارادهٔ خود کنشگر وابسته نیست، بلکه ممکن است به ارادهٔ دیگری وابسته باشد.
- ۶- درست
- ۷- کنش
- ۸- آگاهی
- ۹- اراده
- ۱۰- ارادی بودن
- ۱۱- خود کنشگر - اراده
- ۱۲- ارادی
- ۱۳- تمامی مخلوقات در جهان کاری انجام می‌دهند.
- ۱۴- عمل، کنش، فعل، کار و ...
- ۱۵- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» می‌گویند.
- ۱۶- آگاهانه بودن، ارادی بودن، هدفدار بودن و معنادار بودن
- ۱۷- معنادار بودن
- ۱۸- دو نوع، ارادی و غیرارادی
- ۱۹- به دلیل پیامدهای نامطلوبی که برخی از کنش‌ها به دنبال دارند.
- ۲۰- خیر، زیرا این فرایند به طور غیرآگاهانه و غیرارادی انجام می‌شود و مربوط به فعالیت‌های طبیعی بدن ماست.
- ۲۱- خیر، زیرا این فرایند به طور غیرآگاهانه و غیرارادی انجام می‌شود.
- ۲۲- احترام گذاشتن کارمند به رئیس اداره: (۱) حفظ ادب و اخلاق انسانی (۲) از سر ترس (۳) چاپلوسی و تملق
- ۲۳- خیر، گاهی کنش‌های ما براساس عدم اطلاع و آگاهی لازم صورت می‌گیرد. مثلاً فردی با تحریک و فریب دوستش وارد یک مجلس میهمانی می‌شود که در آن رفتارهای نامناسبی رخ می‌دهد و او از این جریان‌ها اطلاعی نداشته است.
- ۲۴- زیرا کنش، به ارادهٔ انسان وابسته است؛ یعنی تا زمانی که اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود. برای مثال، ممکن است فردی به کاری آگاه باشد ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
- ۲۵- خیر، اهداف انسان‌های مختلف در انجام یک کنش می‌تواند متفاوت باشد. برای مثال چهار نفر به سیرک می‌روند؛ نفر اول ممکن است با هدف پرکردن اوقات فراغت یا به آن جا بگذارد، نفر دوم تا به حال سیرک را ندیده و قصد دارد برای اولین بار با آن آشنا شود، نفر سوم ممکن است مسئول سیرک باشد که بنا بر وظیفه‌اش برای انجام امور باید در آن جا حضور داشته باشد و بالاخره نفر چهارم یک گزارشگر باشد که برای تلویزیون برنامه تهیه می‌کند.
- ۲۶- وقتی دانش آموزی در کلاس دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب دهد که معنای کنش او را دریابد.
- ۲۷- خیر، همهٔ پیامدهای کنش، وابسته به اراده و آگاهی انسان‌ها نیست؛ یعنی به ارادهٔ انسان‌ها بستگی ندارند. به همین دلیل به آن‌ها «پیامدهای غیرارادی» می‌گویند. این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند، بلکه نتیجهٔ طبیعی کنش هستند. مثلاً وقتی شما در و پنجره‌ها را باز می‌کنید، هوای کلاس به طور طبیعی تغییر می‌کند.

۲۸- دانش‌آموزی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند. پیامد آن این است که، ابتدا به پرسش‌های آزمون پاسخ می‌دهد و سپس معلم متناسب با تلاش او نمره می‌دهد. پاسخ به پرسش‌های امتحانی و نمره‌دادن معلم، پیامد ارادی مطالعه اوست که اولی به اراده خود او و دومی به اراده معلم وابسته است، ولی یادگیری مطالب، پیامدی طبیعی است که در اثر مطالعه کتاب قطعاً انجام می‌شود.

۲۹- الف) گذاشتن قرآن روی سفره هفت‌سین، دید و بازدید اقوام بعد از تحویل سال نو، برگزاری مراسم عید فطر و پرداخت فطریه (ب) قانون‌گرایی - رفتن به کلیسا، برگزاری جشن کریسمس هنگام سال نو میلادی

- ۳۰- پیامدهای ارادی ورزش کردن
- ← وابسته به اراده کنشگر ← ورزشکار حرفه‌ای شدن
  - ← وابسته به اراده دیگری ← مورد تحسین دیگران قرارگرفتن
- پیامدهای غیرارادی ← تندرستی

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱- کدام گزینه، کنش انسانی محسوب می‌شود؟

- (۱) فعالیت دستگاه گوارش انسان
(۲) فعالیت دستگاه تنفسی انسان
(۳) تفکر و تخیل
(۴) ضربان قلب

۲- «ممکن است فردی بداند که منابع آبی ایران محدود است و یکی از مشکلات مهم آینده کشور ما خشکسالی است ولی تصمیم به صرفه‌جویی در مصرف آب نگیرد». چنین رفتاری مربوط به کدام ویژگی کنش انسانی است؟

- (۱) ارادی بودن (۲) آگاهانه بودن (۳) هدفدار بودن (۴) معنادار بودن

۳- «ممکن است یک فرد فارسی‌زبان نتواند زبان عربی را بفهمد و به عربی سخن بگوید». این مورد مربوط به کدام ویژگی کنش انسانی است؟

- (۱) هدفدار بودن (۲) ارادی بودن (۳) معنادار بودن (۴) آگاهانه بودن

۴- اگر فردی وارد جمع شود و سلام کند، پاسخ سلام او مربوط به کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

- (۱) پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر
(۲) پیامد غیرارادی وابسته به اراده کنشگر
(۳) پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگران دیگر
(۴) پیامد غیرارادی وابسته به اراده کنشگران دیگر

۵- عبارت‌های زیر به ترتیب بیانگر کدام موارد است؟

«از لقمان حکیم پرسیدند حکمت از که آموختی؟ گفت از نابینایان که تا جای پای نبینند پای نهند.

«سیگار و قلیان کشیدن باعث آسیب و بیماری برای خود و دیگران است.

- (۱) پیامدهای ارادی کنش - پیامدهای وابسته به اراده کنشگر
(۲) پیامدهای کنش - پیامدهای غیرارادی کنش
(۳) کنش انسانی - پیامدهای وابسته به اراده دیگری
(۴) پیامدهای غیرارادی کنش - پیامدهای ارادی کنش

پاسخ سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱- گزینه «۳»

۲- گزینه «۱»

۳- گزینه «۴»

۴- گزینه «۳»

۵- گزینه «۲»